

УДК 346.31

О. П. КАРАСАВА

здобувач кафедри господарського права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Харків
karasava@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНИХ БАНКІВ ЯК УЧАСНИКІВ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Визначено основних суб'єктів сектору банківського кредитування. Розкрито особливості правового статусу державних банків у контексті їх участі у кредитній діяльності. Визначено основні суперечливі аспекти регламентування правового статусу державних банків.

Ключові слова: кредит, кредитні відносини, державні банки, наглядова рада, Кабінет Міністрів України.

Постановка проблеми. Сучасні господарські відносини в Україні характеризуються високим ступенем інтенсифікації грошового обігу внаслідок поступового виходу ринків із стану стагнації та активною діяльністю економічних агентів у намаганні подолати наслідки економічної кризи, викликані різким скороченням промислового виробництва, девальвацією національної валюти та падінням купівельної спроможності населення. У таких умовах питання доступності обігового капіталу набуває особливої актуальності для менеджменту підприємств і організацій. З іншого боку, банківський сектор також зацікавлений у розширенні власних кредитних портфелів, але при цьому робить акцент на їх ліквідність та гарантованість виплат. Не меншою є і зацікавленість держави в тому, щоб за рахунок кредитування приватний та державний сектори економіки поступово збільшували темпи економічного зростання. Але крім цього держава, виступаючи як гарант національної безпеки, повинна створити належні умови для забезпечення фінансового сектору

від незаконного та необґрунтованого перенасичення кредитними ресурсами. Саме з цих позицій усе гостріше постає проблема оптимізації та вдосконалення правового статусу учасників кредитної діяльності в банківській сфері, зокрема державних банківських установ, оскільки вони мають надзвичайно специфічний статус: з одного боку, вони є самостійними ринковими суб'єктами, з іншого – частиною державного сектору та провідниками державної валютно-кредитної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика пошуку ефективних правових механізмів законодавчого закріплення та практичної реалізації правового статусу державних банків як учасників кредитної діяльності та відповідно однієї із сторін кредитного договору знайшла своє відображення в роботах таких вчених, як О. В. Демченко, О. П. Павлишин, А. Г. Пишний, М. А. Пожидаєва, Л. Г. Рябко, О. В. Целуйко та ін.

Формулювання цілей. Метою даної статті є визначення основних проблемних питань правового статусу державних банків як учасників кредитних відносин на підставі аналізу теоретико-методологічної та нормативно-правової бази із подальшою розробкою засобів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Кредитні відносини у банківській сфері як особливий вид існування взаємовідносин між економічними агентами виникли перш за все через необхідність насичення економічної системи новими вільними обіговими коштами. Економічний зміст кредитних відносин є первинним, у той час як правова природа та правова регламентація кредитних операцій є похідними. На думку О. В. Демченка, подібна ситуація викликана тим, що держава з метою безперервності кредитування підприємств та економіки загалом повинна здійснювати науково обґрунтоване втручання у ринкові механізми шляхом прийняття відповідних законів у сфері кредитування, оподаткування, бюджетної політики, спрямованих на вдосконалення кредитних відносин, підтримку вітчизняних банківських установ. Це сприятиме зростанню виробництва, виходу країни з фінансової кризи [1].

Але для того, щоб подібний вихід був якомога ефективніший, а в умовах українських реалій (які характеризуються нестачею грошової маси) ще й не ніс із собою загроз потрапляння суб'єктів господарювання у кредитну залежність від банківських установ, держава повинна чітко закріпити правовий статус останніх. При цьому мають суворо дотримуватись основні принципи кредиту: платність, строковість та обов'язковість повернення. Іншими словами, права банків мають бути врівноважені їх обов'язками та обмежені відповідальністю, оскільки, як демонструє практика існування банківських систем у світі, вони занадто широко користуються неточностями та недосконалостями законодавчого регулювання, порушуючи економічний та фінансовий баланс у країнах.

Що стосується вітчизняного сектору банківського кредитування, то, аналізуючи норми, викладені в Законі України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III (далі – Закон № 2121-III) [8], можна зробити висновок, що його формують:

- державний банк (банки у формі публічного акціонерного товариства державної форми власності);
- банки у формі публічного акціонерного товариства приватної форми власності;
- банки з іноземним капіталом – банки, у яких частка капіталу, що належить хоча б одному іноземному інвестору, становить не менше 10 відсотків. Незважаючи на те, що вони належать до попередньої групи за ознаками організаційно-правової форми, такі установи доцільно виділити в окрему групу через джерело походження їх капіталу, що може обумовлювати певні особливості в здійсненні ними кредитних операцій, зокрема, державних підприємств чи установ;
- кооперативні банки.

Загалом, що стосується організаційно-правової форми банку, то вона чітко визначається ст. 6 вказаного вище Закону № 2121-III: «банки в Україні створюються у формі публічного акціонерного товариства або кооперативного банку» [8].

Правовий статус саме державного банку визначається в ст. 7 Закону № 2121-III. Так, нею, зокрема, визначається, що державний банк – це банк, сто відсотків статутного капіталу якого належать державі. Державний банк створюється за рішенням Кабінету Міністрів України (далі – КМУ). При цьому в законі про Державний бюджет України на відповідний рік передбачаються витрати на формування статутного капіталу державного банку. КМУ зобов'язаний отримати позитивний висновок Національного банку України з приводу наміру заснування державного банку. Отримання висновку Національного банку України є обов'язковим також у разі ліквідації (реорганізації) державного банку, за винятком його ліквідації внаслідок неплатоспроможності. Крім того, статут державного банку затверджується постановою КМУ [8].

З цього приводу А. Г. Пишний зауважує, що в основі визначення державного банку є власність на статутний капітал цього банку. Державний елемент на ринку фінансових послуг обумовлює складну, комплексну роль держави: як господарюючого суб'єкта, власника та регулятора найважливіших відносин у цій царині. Повне й однозначне розмежування функцій та обов'язків щодо власності та ринкового регулювання є основною передумовою для того, щоб створити рівні можливості для державних і приватних банків, а також уникати

диспропорцій у конкуренції. З іншого боку, це вимагає прозорої схеми фінансового управління та розмежування публічних і приватних коштів, якими розпоряджається державний банк. Незважаючи на те, що державний банк функціонує як юридична особа на комерційних засадах, принциповими є: мета створення конкретного державного банку та його завдання; суб'єкт прийняття рішень у діяльності державного банку та управління ним; надходження (чи потенційні надходження) до державного бюджету та витрати (потенційні витрати, що можуть виникнути з діяльності державного банку) державного бюджету; перспектива та юридичні можливості використання ресурсів державного банку для урядових запозичень тощо; співвідношення банківських операцій, що здійснюються на добровільних та договірних засадах із високим коефіцієнтом прибутковості до операцій, які банк здійснює як агент Уряду, а також операцій з високим рівнем ризику, які банк здійснює, щоб підтримати визначені нормативно-правовими актами галузі народного господарства та ін. [5, с. 8–12].

Суттєвою відмінною рисою державного банку є те, що саме держава здійснює і реалізує повноваження власника щодо акцій (паїв), які їй належать у статутному капіталі державного банку, через органи управління державного банку. Цим обумовлюється й особливість процедурних аспектів із статутним капіталом, зокрема щодо зміни його розміру. Подібне рішення, а також рішення про припинення діяльності державного банку приймається КМУ. При цьому КМУ зобов'язаний отримати позитивний висновок Національного банку України з приводу наміру зміни розміру статутного капіталу державного банку.

Разом з тим слід зауважити, що подібні специфічні риси правового статусу державних банків визначаються виключно в якості нормативних імперативів, не обґрунтовуючись при цьому системою загальних принципів їх діяльності, покладених в основу організаційно-правового механізму функціонування таких банків.

З цього приводу надзвичайно слушним є зауваження О. В. Целуйко щодо відсутності законодавчого закріплення принципів діяльності державних банків, що суттєво послаблює ефективність законодавчого регулювання їх діяльності, зокрема оперативність державного управління, особливо в умовах кризового стану, а також зменшує потенціал грошово-кредитних відносин у державі. Натомість існування цих принципів у правовій реальності дозволить законодавчо забезпечити поступальний розвиток банківської справи та підвищити довіру суб'єктів господарювання та населення до державних банків. Тому О. В. Целуйко було запропоновано такі принципи: законності, суть якого полягає не лише в дотриманні вимог чинного законодавства в ході роботи державного банку, але й у здійсненні своєї діяльності в межах власної компетенції, що визначена законодавством та Статутом державного банку; «невідворотності від-

повідальності»; прямого законодавчого гарантування вкладів фізичних осіб; забезпеченості, результативності, об'єктивності та виправданості фінансових ризиків; оплатності банківського кредитування, строковості та обов'язковості повернення коштів; диференціації банківських послуг; оперативності в діяльності банку; цільового характеру діяльності державних банків; політичної незалежності та незалежності державного банку від впливу різних державних і недержавних органів та інституцій [11, с. 11–12].

Однак, на нашу думку, система наведених принципів є неповною, оскільки відсутні такі засадницькі принципи, як:

- принцип недискримінаційної державної політики, який полягає в рівноправності банків різних форм власності в процесі державного регулювання банківського сектору;

- принцип змагальності на ринку банківських послуг, який полягає в усуненні диспропорцій між державними банками та банками приватної форми власності, у тому числі у сферах, що охоплюються цілями створення державних банків;

- принцип обґрунтованості, зваженості та доцільності державних преференцій, який полягає в тому, що будь-які інструменти та механізми державного регулювання ринку банківських послуг, що суттєво покращують положення державних послуг, повинні застосовуватися у випадку крайньої необхідності, для прикладу, з метою стабілізації фінансового сектору чи недопущення настання фінансової кризи. Але слід зауважити, що існує єдиний виняток із цього принципу, закріплений у ст. 57 Закону № 2121-III стосовно того, що вклади фізичних осіб Державного ощадного банку України гарантуються державою.

Слід зазначити, що деякі вчені, зокрема Л. Г. Рябко, вважають, що державний банк не повинен створювати конкуренцію комерційним банкам у силу великого рівня зацікавленості держави в його прибутковості. Іншими словами, для того щоб уникнути диспропорцій у банківському секторі, необхідно виключити саму причину їх можливого виникнення – стовідсоткову державну власність. При цьому вчений вважає за доцільне розміщення державою тимчасово вільних коштів в акціях найбільш прибуткових комерційних банків, які приносять стабільні дивіденди, і в такий спосіб компенсувати відсутність прибутків від державного банку як окремого суб'єкта ринку банківських послуг [10].

З цього приводу зауважимо, що на сьогодні в Україні існує два державних банки, які представлені майже в усіх сферах банківських послуг:

- Державний ощадний банк України (далі – Ощадбанк);
- Державний експортно-імпорتنний банк України (далі – Укрексімбанк).

Відповідно до статуту Ощадбанку, затвердженого Постановою КМУ від 25 лютого 2003 р. № 261, метою його діяльності є одержання прибутку від виконання банківських операцій та провадження іншої діяльності відповідно до законодавства, створення сприятливих умов для розвитку економіки та підтримки вітчизняного товаровиробника, переважно підприємств малого та середнього бізнесу, кредитно-фінансова підтримка процесів структурної перебудови, зміцнення та реалізація виробничого і торгового потенціалу галузей економіки, розвиток ощадної справи, всебічне банківське обслуговування юридичних і фізичних осіб. Предметом діяльності Ощадбанку є надання банківських та інших фінансових послуг, а також провадження інших видів діяльності, не забороненої для банків, у порядку, визначеному законодавством [2].

Метою діяльності Укрексімбанку є створення сприятливих умов для розвитку економіки та підтримки вітчизняного товаровиробника, кредитно-фінансова підтримка процесів структурної перебудови, зміцнення та реалізація виробничого і торгового потенціалу галузей економіки, переважно експорто орієнтованих та імпортозамінних, а також одержання прибутку в інтересах Укрексімбанку та його акціонерів шляхом: залучення зовнішніх і внутрішніх кредитних ресурсів та інвестицій в економіку України, насамперед у її пріоритетні галузі; отримання та надання кредитів від імені та за дорученням Кабінету Міністрів України або іншого уповноваженого державою згідно із законодавством органу, обслуговування відповідної частки державного зовнішнього боргу України за кредитами, залученими державою або під державні гарантії, в рамках виконання Укрексімбанком агентських функцій; фінансування та гарантування експортно-імпортних операцій підприємств тощо [9].

Таким чином, КМУ створює дві банківські установи, розмежовуючи сфери їх діяльності: Ощадбанк виступає переважно як надавач банківських послуг фізичним та юридичним особам на внутрішньому ринку, натомість Укрексімбанк орієнтується на обслуговування зовнішньоекономічних операцій держави та залучення додаткових фінансових ресурсів в економіку країни.

Разом із тим слід констатувати, що на сьогоднішній день обидва банки суттєво розширили перелік власних послуг і виступають фактично конкурентами на ринку банківських послуг, у тому числі і кредитного спрямування.

Серед інших особливостей правового статусу державних банків слід визначити специфічність формування органів управління та нагляду. Так, відповідно до ст. 7 Закону № 2121-III органами управління державного банку є наглядова рада і правління банку, а органом контролю – ревізійна комісія, персональний та кількісний склад якої визначаються наглядовою радою державного банку. Наглядова рада є вищим органом управління державного

банку, до складу якої входять 15 членів, призначені в рівних долях Верховною Радою України, Президентом України і КМУ. З метою представництва інтересів держави до складу наглядової ради державного банку можуть входити представники органів виконавчої влади та інші особи, які відповідають вимогам, зазначеним у цій статті. Термін повноважень членів наглядової ради державного банку – п'ять років. Рішення наглядової ради приймаються простою більшістю голосів від загальної кількості присутніх на засіданні членів наглядової ради державного банку [8]. Інші процедурні моменти визначаються Статутом відповідного державного банку. Але слід звернути увагу на те, що в разі прийняття рішення про часткове або повне відчуження державою належних їй акцій (паїв) державного банку – такий банк втрачає статус державного. Тобто, навіть якщо держава буде володіти контрольним пакетом акцій, тобто нести більшість фінансових ризиків, усе одно такий банк буде вважатися комерційним. У цьому, на нашу думку, є найбільший законодавчий недолік. Справа в тому, що в будь-якому випадку рішення про розподіл дивідендів, навіть якщо держава не має сто відсотків акцій банку, приймається більшістю голосів засновників. Тобто, маючи контрольний пакет, держава так чи інакше є визначальною в політиці банку, але позбавлення його статусу державного позбавляє державу додаткових контролюючих важелів, що може призвести до втрати гнучкості та оперативності менеджменту і, як наслідок, до суттєвих фінансових збитків. Крім того, оскільки більшість акцій належить державі, то саме вона нестиме і більшість ризиків, які відзначатимуться на якості Державного бюджету України та величині державних активів. Іншими словами, держава, виступаючи повноцінним суб'єктом фінансових відносин, через недостатність контролю над власними активами може їх втратити.

Крім того, викликає сумнів і реалізація принципу політичної незалежності та незалежності державного банку від впливу різних державних і недержавних органів, оскільки органи його управління, зокрема наглядова рада, формуються суто політичними інституціями: Верховною Радою, Президентом України та КМУ, що може призвести до перетворення контролю над державним банком у предмет «політичних торгів». Разом із тим диверсифікація управляючих суб'єктів є необхідною і фактичною демонстрацією механізмів стримування і противаг.

Висновки. Підсумовуючи викладене вище, можемо зробити такі висновки.

По-перше, природа специфіки правового статусу державних банків походить із правового статусу його активів. Вони на сто відсотків формуються державою та належать їй, а також управляються засобами адміністрування з боку відповідних державних інституцій.

По-друге, головна відмінна риса державних банків від інших учасників ринку банківського кредитування полягає у специфічності процедур формування органів управління та контролю.

По-третє, існує певна законодавча невизначеність стосовно сфери функціонування державних банків. Справа в тому, що мета їх діяльності чітко визначається в статутах, затверджених відповідними постановами КМУ, однак ця мета не виписується чітко і конкретно, а має багато загальних трактувань. Таким чином, виникає ситуація, за якої державні банки виступають прямими конкурентами в секторі банківського кредитування, що може негативно впливати на їх прибутковість.

По-четверте, існує законодавча невизначеність стосовно регулювання низки функціональних можливостей державних банків. Зокрема, у статуті Укрексімбанку закріплено як один із напрямів його функціонування можливість кредитувати суб'єкти господарювання, однак процедура такого кредитування та її особливості чітко не визначаються.

По-п'яте, законодавче регулювання кредитної діяльності державних банків вимагає введення в правове поле засадницьких принципів їх діяльності як окремих і самостійних фінансових інституцій.

Також суттєвим недоліком убачається і процедура формування наглядової ради державних банків потенційно різними за своїми політичними орієнтирами державними інституціями. Подібна ситуація може призвести до неефективності їх менеджменту та втрати прибутковості.

Разом із тим, незважаючи на існуючі недоліки та проблемні аспекти регламентування правового статусу державних банків, слід зауважити, що саме їх кредитна діяльність в умовах гострої нестачі оборотних коштів та девальвації національної валюти здатна суттєво підвищити рівень можливостей для суб'єктів господарювання на ринку залученого капіталу. Подібне можливо через те, що державні банки є елементом системи загальнодержавного регулювання фінансового сектору, а отже, держава саме через такі банки здатна реально впливати на подолання кризових явищ в економіці та стимулювати господарюючих суб'єктів до інтенсифікації власної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Демченко О. В. Економічна сутність кредиту [Електронний ресурс] / О. В. Демченко // Ефективна економіка : електрон. наук. фах. вид. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1409>.
2. Деякі питання діяльності публічного акціонерного товариства «Державний ощадний банк України» [Електронний ресурс] : Постанова Каб. Міністрів України від 25.02.2003 № 261. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/261-2003-п>.

3. Павлишин О. П. Соціально-економічна природа та функції кредиту у господарській системі регіонального рівня / О. П. Павлишин // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. пр. – Львів : НЛТУ України, 2008. – Вип. 18.9. – 308 с.
4. Пишний А. Г. Правова природа статутного капіталу державних банків та особливості його збільшення / А. Г. Пишний // Право України. – 2008. – № 1. – С. 35–41.
5. Пишний А. Г. Правовий статус державних банків в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / А. Г. Пишний ; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. – К., 2007. – 19 с.
6. Пожидаєва М. А. Банківське право : конспект лекцій / М. А. Пожидаєва. – К. : КНТ, 2011. – 152 с.
7. Банківське право : навч.-метод. комплекс / [уклад.: М. А. Пожидаєва, Ю. О. Тараненко]. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2011. – 80 с.
8. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
9. Про затвердження Статуту публічного акціонерного товариства «Державний експортно-імпортний банк України» [Електронний ресурс] : Постанова Каб. Міністрів України від 10.08.2000 № 1250. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1250-2000-п>.
10. Рябко Л. Г. Правове регулювання кредитних відносин по законодавству України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. / Л. Г. Рябко. – Х., 2002. – 20 с.
11. Целуйко О. В. Правові та організаційні засади діяльності державних банків в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / О. В. Целуйко ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2011. – 18 с.

REFERENCES

1. Demchenko O. V. Ekonomichna sutnist kredytu. Elektronne naukove fakhove vydannia «Efektyvna ekonomika». Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1409>.
2. Deiaiki pytannia diialnosti publicлноho aktsionernoho tovarystva «Derzhavnyi oshchadnyi bank Ukrainy»: Postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25.02.2003. 261. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/261-2003-p>.
3. Pavlyshyn O. P. (2008). Sotsialno-ekonomichna pryroda ta funktsii kredytu u hospodarskii systemi rehionalnoho rivnia. Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy : zb. nauk.-tekh. prats. 18.9.
4. Pyshnyi A. H. (2008). Pravova pryroda statutnoho kapitalu derzhavnykh bankiv ta osoblyvosti yoho zbilshennia. Pravo Ukrainy. 1.
5. Pyshnyi A. H. (2007). Pravovy status derzhavnykh bankiv v Ukraini: avtoref. dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.07.
6. Pozhydaieva M. A. (2011). Bankivske pravo: Konspekt leksii. Kyiv. KNT.
7. Pozhydaieva M. A., Taranenko Yu. O. (2011). Bankivske pravo. navchalno-metodychnyi kompleks. Kyiv. Nats. akad. vnutr. sprav.
8. Pro banky i bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 07.12.2000. 2121-III. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

9. Pro zatverdzhennia Statutu publichnoho aktsionernoho tovarystva «Derzhavnyi eksportno-importnyi bank Ukrainy». Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10.08.2000. 1250. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1250-2000-p>.
10. Riabko L. H. (2002). Pravove rehuliuвання kredytnykh vidnosyn po zakonodavstvu Ukrainy : avtoref. dys. kand. yuryd. nauk. Kharkiv.
11. Tseluiko O. V. (2011) Pravovi ta orhanizatsiini zasady diialnosti derzhavnykh bankiv v Ukraini: avtoref. dys. kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Irpin.

Стаття надійшла до редакції 30.09.2016.

О. П. КАРАСАВА

соискатель кафедры хозяйственного права Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого, Харьков

ОСОБЕННОСТИ ПРАВОВОГО СТАТУСА ГОСУДАРСТВЕННЫХ БАНКОВ КАК УЧАСТНИКОВ КРЕДИТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Определены основные субъекты сектора банковского кредитования. Раскрыты особенности правового статуса государственных банков в контексте их участия в кредитной деятельности. Определены основные противоречивые аспекты регламентирования правового статуса государственных банков.

Ключевые слова: кредит, кредитные отношения, государственные банки, наблюдательный совет, Кабинет Министров Украины.

O. P. KARASAVA

PhD. Student, the Economic Law Department, Yaroslav Mudryi National Law University, Kharkiv

LEGAL STATUS FEATURES OF STATE BANKS AS PARTICIPANTS IN CREDIT ACTIVITIES

Problem setting. Modern economic relations in Ukraine are characterized by a high intensification degree of monetary circulation due to the gradual withdrawal of markets from stagnation state and vigorous activity of economic agents in an attempt to overcome the economic crisis which caused a sharp decline in industrial production, devaluation of the national currency and fall in the purchasing power of the population. In such conditions the question of working capital availability is of particular relevance for the enterprises and organizations management. On the other hand, the banking sector is also interested in expanding their loan portfolios, but focuses on their liquidity and warranty payments. No less is the state's interest in that the private and public sectors of the economy through lending gradually increased the pace of economic growth. But in addition to this, the state acting as the guarantor of national security must create the appropriate conditions for financial sector insurance from illegal and unwarranted glut of credit resources. From these positions, optimization and improvement problems of the legal status of participant's credit activity in the

banking sector, particularly state banking institutions are getting sharper. They have extremely specific status: on the one hand they are independent market entities, with the other part they are part of the public sector and heads of government monetary policy.

Recent research and publications analysis. Problems of search of effective legal mechanisms for legislative consolidation and practical implementation the legal status of state banks as participants in credit activities and, accordingly, one of the parties to the credit agreement reflected in the works of such scientists as O. V. Demchenko, A. P. Pavlyshyn, A. G. Pyshnyi, M. A. Pozhidayeva, L. G. Ryabko, O. V. Tseluyko, etc.

Paper objective. An article purpose is to define the basic problematic issues of legal status of the state banks as the participants of credit relations on the basis of theoretical-methodological analysis and normative-legal base with the subsequent development of the means of solving them.

Paper main body. Credit relations in the banking sector, as a special existence kind of relationship between economic agents have primarily arisen because of the need of saturation of the economic system new free working capital. This situation is caused by the fact that the state with the aim of continuity crediting enterprises and the economy should exercise scientifically based intervention in market mechanisms the adoption of the relevant laws and support domestic banking institutions. This will facilitate the country's exit from the financial crisis.

The State Bank on the financial services market leads to difficult, complex role of the state as a business entity, an owner and regulator of the most important relations in this area. Full and unambiguous functions and responsibilities delineation for ownership and market regulation is a fundamental prerequisite in order to create equal opportunities for state and private banks. It is necessary to eliminate the reason for the possible emergence of imbalances in the banking sector is wholly state property.

Conclusions of the research. The author points out certain peculiarities in the legal status of state banks, the characteristics of their activities and the process of forming management bodies.

It should be noted that credit activity of state banks in conditions of acute shortage of working capital and the devaluation of the national currency is able to significantly increase the level of opportunities for economic entities in the market of borrowed capital. This is possible due to the fact that public banks are system part of financial sector national regulation, and therefore the state can exert a real influence on overcoming of the crisis phenomena in the economy and encourage business entities to intensify their own activities.

Short Abstract for an article

Abstract. The author has determined the main entities of the sector of Bank lending. The article considers peculiarities of the legal status of the state banks in the context of their participation in credit activities. The author has determined the main controversial aspects of the regulation of legal status of state banks.

Key words: credit, credit relations, state banks, Supervisory Board, the Cabinet of Ministers of Ukraine.